

Indholdsfortegnelse

Forord | 9

Forfatternes forord | 11

1. Introduktion

1.1. Byens væsen HKK + BP | 13

1.2. Danmarks byer HKK + BP | 18

1.3. Kilder og litteratur HKK + BP | 22

☀ *Gadenavne* BP | 32

2. Den ældste tid: Ca. 500-1000

2.1. Tilbagegang og en ny begyndelse HKK | 35

2.2. Storgårde, strandmarkeder og specialiserede pladser HKK | 36

2.3. De første byer HKK | 40

2.4. Årtusindskiftets byer HKK | 52

3. Den tidlige middelalders nye byer: 1000-1150

3.1. Byvækst HKK | 61

☀ *Hjørring* HKK | 74

3.2. Byernes interne topografi HKK | 76

3.3. Handel og handlende BP | 89

3.4. Møntprägning, skat og by BP | 97

3.5. Byernes indbyggere og deres huse HKK | 103

3.6. Vækstfaktorer i tiden 1000-1150 HKK + BP | 110

4. Højmiddelalderens ekspansion: 1150-1350

- 4.1. Nye byer skabes BP | 117
- 4.2. Samlet syn på byerne ud fra Kong Valdemars Jordebog BP | 121
 - ☀ *Store Heddinge og dens kirke* BP | 128
- 4.3. Bytyper HKK | 130
 - ☀ *Byerne på Bornholm* HKK | 141
- 4.4. En grad af frihed BP | 143
 - ☀ *Bisper og møntrettigheder* BP | 156
- 4.5. Kirken i byen HKK | 157
- 4.6. Nye varer, nye handelsformer BP | 177
- 4.7. Skånemarkederne BP | 185
- 4.8. Havn, torv og marked BP | 192
- 4.9. Højmiddelalderens store forandringer HKK | 201
 - ☀ *Møller* HKK | 213
- 4.10. Vold og grav, gader og stræder HKK | 216
 - ☀ *København* HKK | 226
- 4.11. Huse og hjem HKK | 229
 - ☀ *Kost og levevilkår* HKK | 239
- 4.12. Byboernes fællesskaber BP | 241
- 4.13. Aristokrater, håndværkere og de fattige BP | 251
- 4.14. Byen som økosystem BP | 260

5. **Senmiddelalderen: 1350-1550**

- 5.1. Krise og vækst BP | 267
- 5.2. Bystyre og kongemagt BP | 281
- 5.3. Byrummet. Udviklinger i byens infrastruktur HKK | 296
 - ☀ *Byflytninger* HKK | 311
 - ☀ *Byernes afgrænsning og forstæder* HKK | 313
- 5.4. By og kirke i senmiddelalderen HKK | 317
 - ☀ *Sygdom og lægekunst* HKK | 341
- 5.5. Bymarken HKK | 343
- 5.6. Havn og besejling HKK | 350
 - ☀ *Aalborg og de andre Limfjordsbyer* HKK | 356
- 5.7. Oplandshandel, land- og søhandel BP | 359
 - ☀ *Årsmarkeder* BP | 364
- 5.8. Tysk dominans og bruddet med den BP | 366
- 5.9. Konge, aristokrati og købmænd i byen BP | 373
- 5.10. Håndværkernes fremgang BP | 385
- 5.11. Grund og hus HKK | 397
- 5.12. Bylivet BP | 416
- 5.13. Nye veje – reformationen HKK | 433

6. **Slutord** HKK + BP | 447

Noter til de enkelte kapitler | 455

Litteratur | 505

Ordliste | 539

Personregister | 547

Stedregister | 552